

Já Naftalen: Můj příběh

Dovolte, abych se představil. Mé jméno je Naftalen. Určitě mě znáte. Znály mě i vaše babičky. A měly mě rády. Občas mi říkaly naftalin. Taky mě znají moli. Ale ti už mě rádi nemají. Voním. Dávným hospodárníkám. Molům ne. Voním. Jsem aromatický. Uhlovodík.

Kde jsem se tu vzal? Mám dlouhý rodokmen, delší než faraonové, delší než čínští císaři. Kdo z vás se jim může pochlubit? Ale pěkně popořádku. Před dávnými a dávnými lety vyrostly v údolích, deltách řek, prohlubních přeslíčky a jiné byliny veliké jako dnešní stromy. Pak se matička Země trochu natrásla, upravila se, byliny odumíraly a popadaly do bažin.

A protože byla Země paradnice, popadalo těch bylin a přeslíček hodně, padaly dlouho a často. Všechny ty byliny se propadaly hlouběji a hlouběji. Občas se ta paradnice natrásla trochu více, zavinila se. Vrstva bylin byla hodně utlačována. A nemohl k ní vzduch. Léta utíkala. Ba co léta, přímo staletí, tisíciletí, mnoho a mnoho tisíciletí. A jak se osklivé káčátko proměnilo v pohádce v krásnou labuť, přeslíčky velké jako stromy se proměnily v uhlí. Čím starší, tím černější.

Jak se tak Země občas vlnila a natrášala, jednou se stalo, že se uhlí objevilo na jejím povrchu. Jednou při velké bouřce uhořel do Země blesk. A co se nestalo? Zem začala hořet. Všiml si toho bystrý človíček. Hned věděl, že uhlí

Víte, že naftalen produkují i některé rostliny, houby a živočichové? Umí to třeba magnólie nebo některé jeleni.

Nejvíce naftalenu se získává z černouhelného dehtu. Víte však, že je obsažen i v ropě – naftě, podle které má jméno?

je mu k užítku. Protože byl zvědavý a zvidavý, přemýšlel, bádával, experimentoval. Z uhlí začal vyrábět koks, aby měl dost železa na sekyrky i děla, ... a to husté tekuté, které při výrobě koksu vzniká, tedy černouhelný dehet, dál zkoumal. Co s ním, k čemu by mohl být dobrý? A zkoušel ho destilovat, protože destilovat uměl, destilaci dávno znal, když si z ovocného kvasu připravoval různé opojné „dobroty“. Ve dvacátých letech 19. století mě konečně našli – bílou krystalickou látku s výraznou vůní. Brzy potom přišel Michal Faraday na to, z čeho se skládám, v roce 1866 Emil Erlenmayer navrhl moji strukturu – dvě spojená benzenová jádra.

Že už jste doma? Že jste

ji už někde viděli? Dvě buněk z medové plástve? Ale ano, vždyť naftalen má ve svém znaku DEZA, firma, která jako jediná v České republice černouhelný dehet zpracovává. Proč to dělá, když hospodární přestaly naftalen už ve svých skříních a satních téměř používat? Prostě proto, že jsem potřebný jinde – k výrobě plastifikátoru do betonu, látky, která zlepšuje vlastnosti betonu, k výrobě ftalanhydridu, základu pro změkčovadla plastů, k výrobě desinfekčních látek, insekticidů, barev a nátěrů... a tak bych mohl ještě dlouho pokračovat.

Teď už víte, že mě znáte. Jen jste o tom možná nevěděli. Dobrý den. Naftalen.

www.deza.cz